TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-11

KONU YAZIM KURALLARI

BÜYÜK HARFLERİN KULLANILDIĞI YERLER

KURAL: Cümleler büyük harfle başlar.

Gece uyuyamayınca Beyaz Gemi'yi okuyup bitirdim.

KURAL: Cümle içinde tırnak ya da parantez içinde yazılan alıntı cümleler büyük harfle başlar.

Mevlânâ, "Merhamette güneş gibi ol, cömertlikte akarsu gibi ol, tevazuda toprak gibi ol; ayıpları, kusurları örtmekte gece gibi ol." demiş.

KURAL: İki noktadan sonra gelen açıklama, cümle ya da özel isim değilse büyük harfle başlamaz.

Koşma konularına göre dörde ayrılır: güzelleme, koçaklama, taşlama, ağıt.

KURAL: Sayı ile başlayan cümlelerde, sayıdan sonra gelen sözcük büyük harfle başlamaz.

2020 yılında Cumhuriyet'in 97. yılını kutladık.

KURAL: Dizeler büyük harfle başlar.

Ne doğan güne hükmüm geçer
Ne hâlden anlayan bulunur

(Cahit Sıtkı Tarancı)

KURAL: Özel isimler büyük harfle başlar.

Kişi, ulus, boy, lehçe, şive, dil, din, mezhep, devlet, yer, kurum, kuruluş, kitap, dergi, eser, tarih, çağ, olay, dönem, terim anlamda kullanılan gezgen ve düşünce, hayat tarzı vb. anlamlar kazanan yön adları; din ve mitoloji ile ilgili adlar; ulusal, resmî, dinî bayramlarla, kutlama günleri özel addır.

KISALTMALARIN YAZIMI

KURAL: Ülke, kurum, kuruluş, kitap dergi ve yön adlarının kısaltmaları, her sözcüğün ilk harfinin büyük yazılmasıyla yapılır. Bunların dışındaki özel adların kısaltmalarında ilk harf büyük, diğerleri küçük yazılır.

O makaleyi, TDK'nin kütüphanesinde bulabilirsin.

Romanı İng.den Alm.ya çeviren kimdi.

KURAL: Büyük harflerle yapılan kısaltmalarda harfler arasına ve kısaltmanın sonuna nokta konmaz.

KURAL: Büyük harfle yapılan kısaltmalara getirilen çekim eklerinde kısaltmadaki son harfin okunuşu esas alınır.

KURAL: Büyük harflerle yapılan kısaltmalardan sadece "T.C." ve "T." kısaltmalarında nokta kullanılır.

KURAL: Cins adların kısaltılmasında sözcüğün temel harfleri kullanılır ve harfler küçük yazılır.

KURAL: Küçük harfle yapılan kısaltmaların sonuna nokta konur ve kısaltmaya getirilecek ekin yazımında, sözcüğün okunuşu esas alınır.

Gazel, Türk edeb.na ne zaman girdi?

KURAL: Ölçü birimlerinin kısaltmalarında uluslararası yazım esas alınır.

KURAL: Ölçü birimlerinin kısaltmalarının sonunda "nokta" kullanılmaz.

Şehre 3 km kaldı.

SAYILARIN YAZIMI

KURAL: Ölçü, istatistiki veri, saat, para bildirmiyorsa sayılar hem rakamla hem de yazıyla yazılabilir.

Sınıfta dokuz öğrenci var.

Kütüphanesinde 3000 kitap varmış.

KURAL: Dört ve daha fazla basamaklı sayılar yazılırken "bin, milyon" gibi ifadeler yazıyla yazılabilir.

Antik kenti, 12 bin kişi ziyaret etmiş.

KURAL: Birden fazla sözcükten oluşan sayıların sözcükleri, mali değeri olmadıkça ayrı yazılır.

Üç yüz altmış beş gündür bekliyorum.

KURAL: Sıra sayıları hem rakamla hem de yazıyla yazılabilir. Rakamla yazıldığında "-(ı)ncı" eki yerine nokta (.) kullanılır.

Şimal, geliştirdiği projeyle ilk ödülünü dokuzuncu sınıftayken almıştı.

Şimal, geliştirdiği projeyle ilk ödülünü 9. sınıftayken almıştı.

KURAL: Üleştirme sayıları sadece yazıyla yazılabilir.

Çözmemiz için beşer soru verildi.

DÜZELTME İŞARETİNİN KULLANIMI

KURAL: Yazılışları aynı, anlamları ve söylenişleri farklı sözcükleri ayırt etmek için, okunuşu uzun olan ünlünün üzerinde kullanılır.

Odasına iki adet kitaplık almış.

Yörenin âdetlerini öğrenmeye çalışıyor.

KURAL: Arapça ve Farsçadan dilimize girmiş kimi sözcüklerle, özel adlarda "k, g" ünsüzlerinden sonra gelen "a, u" ünlülerinin üzerinde kullanılır.

Bu tablo bana arkadaşımdan yadigâr.

Nigâr'la 2019'da tanıştık.

KURAL: Kişi ve yer adlarında, "ince l" ünsüzünden sonra gelen "a, u" ünlülerinin üzerinde kullanılır.

Nalân istediği okulu kazandı.

KURAL: Nispet ekinin belirtme ve iyelik ekiyle karışmasını engellemek için kullanılır.

Romanlarında tarihî konuları işliyor.

Mektuptaki tarihi unutamıyordu.

SORULAR

Soru 1:

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

A) Namık Kemal'in "insan" görüşü tamamıyla Batılıyken Ziya Paşa'nınki tamamıyla Doğu'ya mahsustur.

B) Modern Türk şiirinde kendine özgü bir yer edinmiş olan Turgut Uyar, şiir üzerine çok sayıda yazı kaleme almıştır.

C) Oktay Akbal, Türk Dil Kurumunun 1958 yılı Roman Ödülü'nü kazanan "Suçumuz İnsan Olmak", "Arkası Yarın" programı ile ünlendi.

D) Mehmet Kaplan, Kurtuluş Savaşı ertesinde yazılan ve Anadolu'nun çaresizliğini dile getiren Han Duvarları şiirin tarihî ve temsilî bir değer taşıdığını söyler.

E) Kırk Yıl'ı okuyanlar, hem modern edebiyatımızın kuruluşu hakkında bilgi sahibi olacak hem de Sultan II. Abdülhamit han döneminin olaylarına tanıklık edecekler.

Cevap: E

Soru 2:

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yazımında yanlışlık yapılmıştır?

A) Türk edebiyatında pek çok eser ilmî çalışmalar sayesinde fark edilmiştir.

B) Edebiyat tarihî, milletlerin yüzyıllar boyunca oluşturduğu eserleri inceler.

C) Resmî kaynaklara göre Türkçe dünyada en çok konuşulan beş dilden biridir.

D) Millî değerlerimize sahip çıkmakla ancak geleceğimizi garanti altına alabiliriz.

E) İnsanın kendisini ve dünyayı tanımasında edebî eserlerin katkıları yadsınamaz.

Cevap: B

Soru 3:

Dünya üzerinde ki nüfus sayımlarına göre en çok konuşulan birinci dil Çince, ikinci dil Hintçe, üçüncü dil Latin Amerika'da da konuşulan İspanyolca, dördüncü dil iletişim dili olarak İngilizce. Çünkü Hindistan, Pakistan gibi ülkelerde de konuşuluyor. Beşinci dil de Türkçe. Bu sıralama UNESCO'nun tespitidir.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisiyle ilgili bir yazım yanlışı yapılmıştır?

A) Sayıların yazımı
B) Özel adların yazımı
C) Kısaltmaların yazımı
D) Bağlaç olan"ki"nin yazımı
E) Bağlaç olan "de"nin yazımı

Cevap: D